

ရိုးရာတေးသီချင်းကပြောသော လိုင်မီးတို့၏ ခွန်ကျွဲပွဲသမိုင်းအစ

ဆလောင်းသောင်းဆိုင်လျှန်း

ဂီတပဒေသာမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၈၃-ခုနှစ်၊ ဇွန်လ၊ အတွဲ-၂၊ အမှတ်-၄၂၊ နှာ-၃၁-၃၄ အထိ။

"ခွန်ကျွဲအဲကျူအဲ၊ လုံသင်အဲပီး၊ ဘွဲ့နူးအဲဟောင်၊ မန်ဆွေးအဲစေ၊ အယုံးအဲ၊ ယာသာအေ"

ဤတေးသီချင်းသည် ချင်းပြည်နယ်အလယ်ပိုင်းတွင် နေထိုင်ကြသော လိုင်မီး(Laimi)တို့၏ရိုးရာပွဲလမ်းသဘင်များအနက် ခွန်ကျွဲပွဲသမိုင်းအစကို ပြောပြသော တေးသီချင်းဖြစ်သည်။

ယင်းတေးသီချင်း၏အနက်အဓိပ္ပါယ်မှာ-

"ပျော်စရာရွှင်စရာ၊ ခွန်ကျွဲပွဲဟာ၊ ဘွဲ့နူးမြစ်ဝှမ်းမှာ၊ ဦးမန်းဆွေက၊ စတင်ခဲ့တာ"

လိုင်မီးတို့၏ရိုးရာပွဲလမ်းသဘင်များအနက် ထင်ရှားသော ပွဲလမ်းသဘင်များမှာ-

(၁)လောင်သုန်ပွဲ

(၂)ခွန်ကျွဲပွဲ

(၃)သီးနှံအောင်ပွဲ

(၄)ရန်သူအောင်ပွဲ

(၅)တိရစ္ဆာန်အောင်ပွဲ

(၆)ဘွေသေဘွေပွဲ

(၇)ဝါးညှပ်ကပွဲ

(၈)ငါးဖမ်းပွဲတို့ ဖြစ်သည်။

လောင်သုန်ပွဲသည် ရိုးရာပွဲလမ်းသဘင်များအနက် အဆင့်အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည်။ ခွန်ကျွဲပွဲ နှစ်ကြိမ်ပြုလုပ်ပြီးမှ လောင်သုန်ပွဲ ပြုလုပ်ခွင့်ရှိသည်။ စာရေးသူ ငယ်စဉ်က ခွန်ကျွဲပွဲ ပြုလုပ်သည်ကို မြင်ဖူးသော်လည်း လောင်သုန်ပွဲပြုလုပ်သည်ကို မမြင်ဖူးပေ။ ယခင်က ပွဲပြုလုပ်ပြီးသော လောင်ဟုခေါ်သည့်ပျဉ်ပြားကြီးများကို တော့ မြင်ဖူးပါသည်။

သီးနှံအောင်ပွဲသည် သီးနှံအမျိုးမျိုးကို တင်းတရာထွက်အောင် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နိုင်သူများက အောင်ပွဲကျင်းပနိုင်သည်။ ဥပမာ - စပါး၊ လူး၊ ဆပ၊ ပြောင်းစသည့်သီးနှံများ တမျိုးမျိုးကို တင်းတရာထွက်အောင် ထုတ်လုပ်နိုင်သူသည် သီးနှံအောင်ပွဲ ပြုလုပ်ခွင့်ရှိသည်။

ရန်သူအောင်ပွဲမှာ ယခင်က တနယ်နှင့်တနယ် တိုက်ခိုက်ကြရာတွင် အနိုင်ရသူတို့က ပြုလုပ်ခွင့်ရှိသည်။ တိုက်ပွဲတွင် ရရှိသော ရန်သူခေါင်း၊ သို့မဟုတ် ပစ္စည်း၊ လက်နက်များကို ယူဆောင်လာပြီး အောင်ပွဲပြုလုပ်ကြသည်။

တိရစ္ဆာန်အောင်ပွဲသည် လူကို ရန်မူသောတိရစ္ဆာန်များအား ပစ်ခတ်ရရှိသောအခါ အောင်ပွဲခံလေ့ရှိကြသည်။ တချို့ကျေးရွာများတွင် ယနေ့တိုင် ပြုလုပ်လေ့ရှိပါသည်။ လူကို ရန်မမူတတ်သောချေ၊ ဆတ်၊ သမင်ဒရယ်များ ပစ်ခတ်ရရှိသောအခါ အောင်ပွဲခံခွင့်မရှိပေ။ ကျား၊ ဝက်ဝံ၊ တောဝက်၊ ပြောင်၊ စိုင်း၊ ဆတ်စသော

တိရစ္ဆာန်များ ပစ်ခတ်ရရှိသောအခါ အောင်ပွဲခံလေ့ရှိပါသည်။ မိမိကိုယ်တိုင် မပစ်ခတ်နိုင်သည့်တိုင် ဆွေမျိုး သားချင်းများ ပစ်ခတ်ရရှိသောတိရစ္ဆာန်၏ခေါင်းကို ယူပြီး အောင်ပွဲခံခွင့်ရှိသည်။

လောင်သုခ်ပွဲ၊ ခွန်ကျွဲပွဲ၊ ဘွေသေဘွေပွဲ၊ ရန်သူအောင်ပွဲ၊ တိရစ္ဆာန်အောင်ပွဲ ပြုလုပ်ဖူးသောသူများကို ယောက်ျားပီသသည်ဟုသတ်မှတ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် အထက်ပါ ပွဲတခုခုပြုလုပ်သောအခါ ယင်းပွဲမျိုးတခုခု ကို ပြုလုပ်ဖူးသူများသာ စားရသည့်အစားအစာများကို သီးခြားပြုလုပ်ပြီး စားသောက်ကြသည်။ ခေါင်ရည်နှင့် အရက်များလည်း သီးခြားပြုလုပ်ပေးကြရသည်။ ထိုပွဲမျိုး တခါမျှ မပြုလုပ်ဖူးသောသူ(ယောက်ျား)များသည် အမျိုးသမီးများ ကလေးများနှင့်အတူ စားသောက်ကြရသည်။

ဝါးညှပ်ကပွဲနှင့်ငါးဖမ်းပွဲသည် ကွယ်လွန်သူများအတွက် ကျန်ရစ်သူမိသားစုများ ပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြစ် ပါသည်။ ငါးဖမ်းပွဲသည် ယခုအခါ အပျိုလူပျိုများ ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲအဖြစ်လည်း ပြုလုပ်ကြပါသည်။ ဝါးညှပ်ကပွဲ နှင့်ခွန်ကျွဲပွဲများ၏နောက်ဆုံးနေ့များတွင်လည်း ငါးဖမ်းပွဲ ပြုလုပ်ကြပါသည်။ ခွန်ကျွဲပွဲကို ခုနစ်ရက်တိတိ ကျင်းပရာ ထိုခုနစ်ရက်အတွင်း ရွာထဲရှိ ရွာသားကလေး လူကြီးအားလုံး ခွန်ကျွဲပွဲပြုလုပ်သောအိမ်တွင် တ ပျော်တပါး စားသောက်ကြပြီး နောက်ဆုံးနေ့တွင် မိမိတို့ကိုယ်ကို သန့်ရှင်းစေရန်နှင့်ပွဲပြီးဆုံးကြောင်း အထိမ်း အမှတ်အဖြစ် နီးရာမြစ်ချောင်း၊ အင်းအိုင်များသို့ သွားရောက်ပြီး ငါးဖမ်းခြင်း ရေမိုးချိုးခြင်း ပြုလုပ်ကြလေ သည်။

ဘွေသေဘွေပွဲသည် ခွန်ကျွဲပွဲ၏အကြိုပွဲဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ခွန်ကျွဲပွဲပြုလုပ်မည့်သူသည် ဘွေ သေဘွေပွဲကို ဦးစွာ ပြုလုပ်ရသည်။ ဘွေသေဘွေနှင့်ခွန်ကျွဲပွဲကို တဆက်တည်း ပြုလုပ်ခွင့်လည်းရှိသည်။ တ ချို့မှာ ဘွေသေဘွေပွဲပြုလုပ်ပြီး တနှစ်ကြာမှ ခွန်ကျွဲပွဲ ပြုလုပ်သည်လည်း ရှိသည်။ တချို့ ဘွေသေဘွေပွဲပြုလုပ် ပြီး ခွန်ကျွဲပွဲ ဆက်လက်မပြုလုပ်နိုင်သူများလည်း ရှိသည်။

လိုင်မီးတို့၏ရိုးရာဓလေ့ ထုံးစံ၌ "ဘွေသေဘွေပွဲ"သည် လွန်စွာအရေးပါအရာရောက်လေသည်။ အ ကြောင်းမှာ တယောက်နှင့်တယောက် စကားနိုင်လှကြရာ၌ "ဘွေသေတောင် မဘွေတုံကောင်"(ဘွေသေဘွေပွဲ တောင် မလုပ်တဲ့လူ)ဟူ၍ ပြောဆိုကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

အလားတူ ခွန်ကျွဲပွဲသည်လည်း အရေးကြီးသောပွဲဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာ လိုင်မီးအမျိုးသားတ ယောက်သည် မယားသုံးလေးယောက် ရှိလျှင် ခွန်ကျွဲပွဲပြုလုပ်သောအခါ ခွန်ဟုခေါ်သောပဒေသာစင်ပေါ်တွင် တင်ပြီး အများက စုပေါင်းမချီကာ ကရသောသူသည် မယားကြီးဟုအသိအမှတ်ပြုကြလေသည်။ သို့သော် ခွန် ကျွဲပွဲသည် အကုန်အကျများသောကြောင့် လိုင်မီးအမျိုးသားတိုင်း မပြုလုပ်နိုင်ကြချေ။

ခွန်ကျွဲပွဲကို ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် ပြုလုပ်ရသည်။ တရွာလုံးကို နေ့တိုင်း နံနက်စာ၊ ညစာ တည်ခင်းကျွေး မွေးရသည်။ ထိုပွဲပြုလုပ်စဉ်တွင် မည်သူမျှ တောင်ယာသို့မသွားကြချေ။ ရွာနီးချုပ်စပ်မှလည်း ဧည့်သည်များ ကို ဖိတ်ခေါ်ရသည်။ ပွဲတွင် ကမည့်သူများကို တခြားရွာမှ သီးခြားဖိတ်ကြားရသည်။ ခွန်ကျွဲပွဲတွင် နွားနောက် နည်းဆုံးငါးကောင်မှ အကန့်အသတ်မရှိ သတ်ရသည်။ ဝက်နှင့်ကြက်များလည်း သတ်ရသည်။ ခေါင်ရည်နှင့် အရက်ဖြင့် လာသမျှ ဧည့်သည်ကို ဧည့်ခံကျွေးမွေးရသည်။

ခွန်ကျွဲပွဲတွင် ရိုးရာအားကစားပြိုင်ပွဲတခုဖြစ်သည့်နပန်းပွဲလည်း ပြုလုပ်ရသည်။ လူငယ်များမှအစ လူကြီးအထိ ယောက်ျားမှန်သမျှ ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခွင့်ရှိသည်။ တခါတရံ တရွာနှင့်တရွာ ယှဉ်ပြိုင်ကြရသည်။ ယင်းနပန်းပွဲတွင် နောက်ဆုံးအနိုင်ရသူသည် ထိုပွဲ၌ ကျော်ကြားသူဖြစ်တော့သည်။

ခွန်ကျွဲပွဲကို ယခင် လုံသင်ရွာဟုခေါ်သော ယခုဖိုင်ယောင်ရွာမှစတင်ခဲ့သည်။ ဖိုင်ယောင်ရွာသည် ဟား ခါးမြို့နယ် ဘွဲ့နူးမြစ်ဝှမ်းနယ်မြေတွင် ရှေးအကျဆုံးကျေးရွာဖြစ်သည်။ ထိုရွာမှစပြီး ဟားခါးမြို့နယ်တွင် နေ

ထိုင်ကြသော ဆင်ထန်းမျိုးနွယ်စုများ တိုးပွားလာပြီး ရွာများလည်း တဖြည်းဖြည်း တိုးပွားလာသည်ဟုဆိုသည်။

ဖိုင်ယောင်ရွာကို ဦးစွန်သုခနှင့်ဦးဗန်ဇန်တို့က စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ထိုဖိုင်ယောင်ရွာသို့ ဦးမန်ဆွေးသည် ကလေးမြို့ဘက်မှပြောင်းရွှေ့ရောက်ရှိသည်ဆို၏။ ဦးမန်ဆွေးသည် ပထမတွင် ဖလမ်းမြို့နယ်၊ မန်ခိုင်အရပ်တွင် နေထိုင်ခဲ့ပြီး ထိုရွာတွင် မပျော်ပိုက်သဖြင့် ဆက်လက်ပြောင်းရွှေ့လာသည်ဆို၏။ ထိုသို့ပြောင်းရွှေ့လာရာ၌ ယခုချွန်ကျုံရွာထိပ် ဇိန်မူတောင်အရောက်တွင် ဦးမန်ဆွေးသည် ကျည်ပွေနှင့်ကြက်ခြင်းကို ကြိုးဖြင့် ပူးချည်ထားပြီး "ငါအခြေစိုက်နေထိုင်ရမည့်အရပ်တွင် တင်ပါစေ"ဟုအဓိဋ္ဌာန်ပြုကာ တိမ်မော်ချောင်းထဲ မျှောချလိုက်သည်ဆို၏။

ဦးမန်ဆွေးသည် ကျည်ပွေနှင့်ကြက်ခြင်း မျောပါသွားသည့်တိမ်မော်ချောင်းအတိုင်း လိုက်သွားရာ ယခုဖိုင်ယောင်ရွာတောင်ဘက် ဘွဲ့နူးမြစ် ကျောက်ဆောင်တနေရာတွင် တင်သည်ဆို၏။ ထိုနေရာကို ယခင်က နေထိုင်ခဲ့သည့်မန်ခိုင်အမည်ကို အစွဲပြုပြီး မန်ခိုင်ဟုမှည့်ခေါ်ရာ ယခုတိုင် မန်ခိုင်ဟုတွင်လေသည်။

ဦးမန်ဆွေးသည် မန်ခိုင်အရပ်မရောက်မီ ယခုဖိုင်ဖာ(က)ရွာတောင်ဘက် ကီယာဘော်မ်အရပ်တွင် နေထိုင်လေ၏။

သို့သော် ထိုနေရာသည် ရန်သူများ မကြာခဏ လာရောက်တတ်သဖြင့် ဦးမန်ဆွေးသည် ကျည်ပွေနှင့်ကြက်ခြင်းတင်သော မန်ခိုင်အရပ်၏အထက်လွင်ပြင်သို့ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်သည်ဆို၏။ ထိုနေရာကို ယခုတိုင် မန်ဆွေးအိမ်မြေကွက်ဟုတွင်လေ၏။ ယင်းမန်ဆွေးအိမ်မြေကွက်လွင်ပြင်ကို ယခုအခါ ဖိုင်ယောင်ရွာသားတို့က လယ်လုပ်ပြီး စပါးစိုက်ပျိုးရာ အထူးဖြစ်ထွန်းအောင်မြင်လေ၏။

ဦးမန်ဆွေးသည် နွားနောက်အများအပြားမွေးမြူပြီး ပစ္စည်းဥစ္စာလည်း အလွန်ချမ်းသာကြွယ်ဝသည်ဆို၏။ သူ့နွားနောက်များ မည်မျှများပြားသနည်းဟူမူ နွားနောက်များစွာသော ကျင်ငယ်သည် ချောင်းငယ်တခုကဲ့သို့ စီးဆင်းသဖြင့် ယခုတိုင် မန်ခိုင်အရပ်တွင် မန်ဆွေးနွားနောက်ကျင်ငယ်ချောင်းဟုတွင်လေ၏။

ဦးမန်ဆွေး၏နွားနောက်ကို ဦးထန်ကျင်းက ထိန်းကျောင်းပေးသည်ဆို၏။ ဦးထန်ကျင်းသည် နွားနောက်များကို ထိန်းကျောင်းယင်း ယခုဆူးရဲခွာနယ်သို့ ရောက်သောအခါ စမ်းရေတခု တွေ့သဖြင့် နွားနောက်များ သောက်ရန်ဟုရည်ရွယ်ကာ ရေတွင်းတူးသဖြင့် ယခုတိုင် ထန်ကျင်းရေတွင်းဟုတွင်လေ၏။

တနေ့သ၌ ဦးထန်ကျင်းသည် ကွန်ပစ်ရန် ဘွဲ့နူးမြစ်သို့သွားရာ ကျည်ပွေနှင့်ကြက်ခြင်းတင်သောနေရာတွင် သစ်လုံးတခုသည် ဝဲကြောင့် အထက်ကို ဆန်လိုက်၊ အောက်ကို စုန်လိုက်၊ ဘေးကို ရောက်သွားလိုက်ဖြင့် စုန်ချို၊ ဆန်ချို၊ ကွေ့ချို၊ ဝိုက်ချို ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရှိရာ သူ့စိတ်ထဲတွင် အောက်ပါ တေးသီချင်းပေါ်လာသည်ဆို၏။

"ဟန်စုခံအဲအွမ်အဲ၊ ဟန်စာအိုအဲအွမ်၊ ခွန်ပေါ်လိုင်အဲ၊ သီဒေါင်းဆောနဟော်အဲ"။

အဓိပ္ပါယ်မှာ-အထက်နှင့်အောက် စုန်ကာဆန်ကာ၊ ဘေးဗယ်ညာဝဲယာ၊ ယိမ်းနွဲ့တာ၊ ပျော်ရွှင်စရာ၊ ခွန်ပေါ်မှာ၊ ဟူ၍ဖြစ်သည်။

ဦးထန်ကျင်းသည် ဝဲထဲတွင် သစ်လုံးပတ်ပတ်ချာချာလည်နေသည်ကို ကြည့်ယင်း အထက်ပါသီချင်းကို သံနေသံထားဖြင့် လိုက်ဆိုရာ သူ့စိတ်ထဲတွင် မကြုံစဖူး ပျော်ရွှင်သွားသည်ဆို၏။ သို့ဖြင့် ချက်ချင်းအိမ်ပြန်ပြီး ဦးမန်ဆွေးအား အကျိုးအကြောင်းပြောပြရာ ဦးမန်ဆွေးက ရိုးရာပွဲတခု ပြုလုပ်ပြီး စုပေါင်းကလျှင်ကောင်းမည်ဟုအကြံပေါ်လာရာမှ ခွန်ကျွဲပွဲကို စတင်ပြုလုပ်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

ဦးမန်ဆွေး ခွန်ကျွဲပွဲ စတင်ပြုလုပ်ချိန်တွင် ဖိုင်ယောင်ရွာ(ယခင် လုံသင်ရွာ)တရွာလုံး တအိမ် နွား နောက်တကောင်နှုန်းသတ်ပြီး ဝေငှကြောင်း သိရှိရလေသည်။

ခွန်ကျွဲပွဲသည် စာရေးသူမြင်ဖူးသော ရိုးရာပွဲလမ်းသဘင်များအနက် အကုန်အကျ အများဆုံး ပျော်စရာအကောင်းဆုံးပွဲ ဖြစ်ပါသည်။

ယခုအခါ ခွန်ကျွဲပွဲကို တဦးတယောက်ချင်း အနေဖြင့် မပြုလုပ်ကြတော့ချေ။ အကြောင်းမှာ ခွန်ကျွဲပွဲ တခါပြုလုပ်ပြီး ရှိသမျှငွေကြေး အလဟဿကုန်ကျမည့်အစား သားသမီးများကို ပညာသင်ကြားစေခြင်းဖြင့် ပို၍ အကျိုးရှိကြောင်း နားလည်သဘောပေါက်လာပြီဖြစ်သောကြောင့်ပင်။ သို့သော် တဦးတယောက်ချင်းအနေဖြင့် မပြုလုပ်ကြသော်လည်း ရိုးရာပွဲလမ်းသဘင် မတိမ်ကော မပပျောက်စေရန် ထိန်းသိမ်းသည့်အနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုပွဲ၊ လွတ်လပ်ရေးအောင်ပွဲ အခမ်းအနားများတွင် စုပေါင်းပြီး ပျော်ပွရွှင်ပွဲအဖြစ် ပြုလုပ်လေ့ရှိကြောင်း တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

